

กรมทรัพย์สินทางปัญญา ชี้แจงประเด็นการใช้มาตรา 44 แก้ปัญหาจดทะเบียนสิทธิบัตรล่าช้า

จากประเด็นข่าวที่กลุ่มศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีภาคประชาชน (FTA Watch) กล่าวหาว่า รัฐบาลออกคำสั่งตามมาตรา 44 เพื่อเร่งออกสิทธิบัตรยา ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการผูกขาดตลาดยาและทำให้ยามีราคาแพงมาก และจะกระทบต่องบประมาณด้านสาธารณสุข

กรมทรัพย์สินทางปัญญาขอเรียนชี้แจง ดังนี้

- เนื่องจากประเทศไทยมีปริมาณการยื่นคำขอจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ส่งผลให้มีปริมาณงานค้างสะสมเป็นจำนวนมาก ทำให้การดำเนินการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเกิดความล่าช้า รัฐบาลเห็นความสำคัญ จึงสนับสนุนทั้งการเพิ่มบุคลากรผู้ตรวจสอบสิทธิบัตรอีก ๗๒ คน และงบประมาณพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ยื่นขอจดทะเบียน

- เหตุที่ทำให้การจดทะเบียนสิทธิบัตรล่าช้า เกิดจากปัญหาด้านอัตรากำลังของผู้ตรวจสอบสิทธิบัตรของกรมทรัพย์สินทางปัญญาที่มีจำกัด ทำให้กรมทรัพย์สินทางปัญญาไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการที่มายื่นคำขอจดทะเบียนสิทธิบัตรได้อย่างรวดเร็ว โดยในรอบ 20 ปีที่ผ่านมา กรมทรัพย์สินทางปัญญามีอัตรากำลังผู้ตรวจสอบเพียง 24 คน ในขณะที่มีปริมาณคำขอจดทะเบียนสิทธิบัตรมากถึงปีละ 9,000 คำขอ ส่งผลให้เกิดภาระงานค้างสะสมสูงถึง 36,000 คำขอ และในจำนวนนี้เป็นคำขอที่ยื่นมาเกินกว่า 5 ปีมากถึง 12,000 คำขอ

- เพื่อแก้ไขปัญหาค่าการตรวจสอบสิทธิบัตรการประดิษฐ์ล่าช้า มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการจดทะเบียนสิทธิบัตรโดยอาศัยอำนาจคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญฯ ที่จะนำมาใช้นี้ เป็นมาตรการที่เรียกว่า “การตรวจสอบการประดิษฐ์แบบทางเลือก” ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการแลกเปลี่ยนผลการตรวจสอบระหว่างสำนักงานที่ใช้อยู่ในหลายประเทศ หรือ “Work Sharing” เพื่อประสานงานค้างสะสมที่ยื่นมาแล้วเกินกว่า 5 ปี โดยเป็นมาตรการทางเลือกชั่วคราว ลดขั้นตอนการตรวจสอบที่ซ้ำซ้อนกับสำนักงานสิทธิบัตรต่างประเทศ ส่งผลให้ผู้ตรวจสอบสิทธิบัตรของกรมฯ สามารถตรวจสอบสิทธิบัตรได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

- อย่างไรก็ตาม การใช้มาตรการนี้ ยังคงต้องผ่านขั้นตอนการตรวจสอบอื่นๆ ตามกฎหมายไทย และเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการออกสิทธิบัตรตามมาตราดังกล่าว กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้เพิ่มช่องทางสำหรับการร้องขอให้ตรวจสอบการประดิษฐ์ใหม่ ที่เปิดโอกาสให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการออกสิทธิบัตร โดยเชิญคณะผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพย์สินทางปัญญาและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นผู้พิจารณาเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเป็นกลาง

- สำหรับในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับราคายา นั้น กรมทรัพย์สินทางปัญญาขอเรียนว่า กลไกการสร้างสมดุลระหว่างระบบสิทธิบัตรกับระบบสุขภาพของประเทศต้องอาศัยการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อีกทั้ง การที่ยามีราคาสูงขึ้นนั้นเกิดจากปัจจัยแวดล้อมหลายประการ เช่น ต้นทุนทางการตลาด และการวิจัยและพัฒนา เป็นต้น ทั้งนี้ การใช้สิทธิในสิทธิบัตรนั้นจะต้องไม่นำไปสู่ความไม่เป็นธรรมทางการค้าหรือเอาเปรียบผู้บริโภค นอกจากนี้แล้วกลไกการกำกับดูแลราคายาในปัจจุบันมีอยู่หลายมาตรการ เช่น กลไกการต่อรองราคายาและการกำหนดราคากลางของยาของกระทรวงสาธารณสุข หรือกลไกการควบคุมราคาสินค้าและบริการโดยคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการของกรมการค้าภายใน เป็นต้น

- มาตรการดังกล่าวเป็นการใช้บังคับเพียงชั่วคราวเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และไม่มีเจตนาออกมาเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ชาติใด หรือเลือกปฏิบัติกับฝ่ายใดเป็นพิเศษ เนื่องจากการพิจารณาจดทะเบียนสิทธิบัตร กรมทรัพย์สินทางปัญญายึดมั่นพิจารณาตามหลักกฎหมายและหลักวิชาการตามมาตรฐานสากล ด้วย

ความเป็นธรรม เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
อันสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจที่
เน้นคุณค่า และการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและปัญญา
